

Mat og landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
3007 Oslo

Sendes også på e-post til postmottak@lmd.dep.no

Arkivnummer
420.12

Vår referanse
160/10/tso

Vår dato
22.01.2010

Høringsuttalelse til utkast til ny jordskiftelov

1. Innledning

Innledningsvis tar vi for oss det vi ser som positivt med det nye lovforslaget. Deretter går vi nærmere inn på de enkelte bestemmelsene hvor vi har en del merknader.

Generelt kan sies at forslaget langt på veg gir loven en logisk og hensiktsmessig struktur sjøl om vi mener strukturen må forbedres ytterligere. Definisjonene av diverse begrep i kap. 1 antas å være til god hjelp for allmenheten og også for advokater.

Det er positivt at retten som hovedregel skal settes med enedommer. Det tilsvarer en praksis som allerede langt på veg er gjeldende og samsvarer også med hvordan retten settes i tingretten. Innføringa av begrepet jordskiftedommerfullmektig gir bedre forklaring enn den nåværende betegnelsen. Tittelen er riktignok upraktisk lang, men vi har ikke noe bedre forslag.

Jordskiftevirkemidlene er samla på en hensiktsmessig måte i kapittel 3. Jordskifte skal kunne omfatte etablering av sameier noe vi ser som et hensiktsmessig jordskiftevirkemiddel. Jordskiftebegrepet kan diskuteres, men det er innarbeida og vi mener derfor at det må videreføres. Det er hensiktsmessig at avskipings- og omskipingsbestemmelsene etter servituttløven samles i jordskifteloven.

Fjerning av kravet i dagens § 88 om behov for rasjonell bruk for å kunne ha rettslig avklaring i sameier, er riktig.

Under visse forutsetninger antar vi at forslaget om å ta bort fremmingsvedtaket er greit.

Vi har fått tilgang til uttalelsen fra jordskifterettene i Eidsivating jordskiftedøme (versjon 13.12.2009). Det er der gjort et omfattende arbeid som vi kommer til å henvise en del til i vår uttalelse.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

2. Hovedmerknader

2.1 Om økonomiske konsekvenser

Det framgår av kommentarene til forslaget at det ikke vil medføre endringer i behovet for løyvinger til jordskifterettene. I denne sammenhengen vil påpeke særlig to forhold:

Gebyrene

I § 7-3 er det forslag om å erstatte partsgebyret med gebyr pr. rettsmøtedag. Prinsippet om å la gebyrene følge av antall møtedager gjenspeiler til en viss grad hvor mye arbeid som legges i saka og er dermed "rettferdig".

Men beregninger fra jordskifterettene i Sør- og Nord-Trøndelag viser at den foreslåtte gebyrberegningen med gebyr fra og med 2. rettsmøtedag fører til vesentlig reduksjon i gebyrintektene (ca. 70 %), sett i forhold til dagens beregningsgrunnlag. Spørsmålet blir da hvor stor del av de reelle kostnadene med saken partene skal betale. Dersom det forutsettes at nivået skal være som i dag, men gebyrreglene skal tilnærmes § 8 i rettsgebyrloven, foreslår vi at partene betaler rettsmøtegebyr fra første rettsmøtedag.

Forslaget i § 7-3 vil medføre store økonomiske konsekvenser i og med at store saker med mange parter vil bli uforholdsmessig mye billigere. Et eksempel her er Orklasaken ved Sør-Trøndelag jordskifterett (krevd i 2006) hvor det er 400 parter. Forutsetter en 6 rettsmøtedager, kan en sette opp følgende:

- Dagens gebyr: kr 520.000
- Etter nytt forslag: kr 17.200 (dvs. 3.3 % av dagens nivå)

Dette er en så vesentlig endring at den vil virke helt urimelig i forhold til saker krevd etter eksisterende lov og eventuelle nye saker av samme type etter ny lov.

En god del av de utgiftene som jordskifteretten har, vil kunne relateres til antall parter. Det er arbeid med kontroll av hjemmel, utsendinger og forkynninger. Derfor bør vi beholde partsgebyr i en eller annen form – for eksempel: 1 R pr. part + gebyr pr. rettsmøtedag (som i forslaget).

Med en slik løsning ville Orklasaken ha gitt kr 360 000 i gebyrer. Det vil si at den ville "kun" ha blitt ca. 160 000 billigere enn etter dagens regler.

1 R i partsgebyr vil gi et mer riktig nivå, både sett i forhold til dagens regler og ikke minst i forhold til forslaget.

Lønnskostnader

Foreliggende høringsutkast til ny jordskiftelov forutsetter at jordskifteoverrettene avvikles som egen ankedomstol, og at lagmannsrettene blir ankeinstans, med det viktige forbehold at lagmannsretten i slike ankesaker forsterkes med jordskiftelagdommere. Vi får da en ordning der lagmannsrettene får to grupper lagdommere som i forhold til publikum skal framtre som

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

formelt og prinsipielt helt likestilte dommere. Den ene gruppen har juridisk formalkompetanse på mastergradsnivå, mens den andre gruppen har både juridisk og teknisk-naturvitenskapelig formalkompetanse, også på mastergradsnivå. Et av de viktige prinsipper i blant annet domstolskommisjonens arbeid var å opprettholde den dømmende makts uavhengighet, men tilpasse den til vår tid. Vi mener derfor at også nærværende lovforslag klart viser likheten mellom disse to dommergruppene, noe som må medføre at også jordskiftedommerne må få sine lønns- og tilsetningsbetingelser fastsatt på samme måte som de øvrige dommerne. Det aktuelle lovforslag gjelder på lagmannsrettsnivå, men en selvstendigjøring av jordskiftelagmennene gjennom harmonisering med øvrige lagdommere for så vidt gjelder lønns- og tilsetningsbetingelser må også få konsekvenser for dommerne i 1. instans. En ordning med helt ulike lønns- og tilsetningsbetingelser avhengig av om dommeren er tilknyttet 1. instans eller 2. instans for jordskiftedommere, mens det er tilsvarende like betingelser i 1. og 2. instans for alminnelige dommere, kan selvsagt ikke forsvares. Denne harmoniseringen må skje ved vedtakelsen av denne loven.

Det må derfor legges til grunn at de økonomiske konsekvenser av full likestilling mellom dommere i jordskiftedomstolen og de alminnelige domstoler blir synliggjort som en forutsetning og konsekvens av ny jordskiftelovs vedtakelse.

2.2 Forliksråd/oppmålingsforretning

Vi mener det ikke har hensikt i at saker for jordskifteretten skal starte opp i forliksråd og at grensegangssaker skal starte opp med kommunal oppmålingsforretning. Vi slutter oss derfor til synspunktene i høringskrivet og Eidsivatingens sin uttalelse.

2.3 Fremming

I enkelte tilfeller fører fremmingsspørsmålet i dag til ekstra prosess i og med at det kan ankes på ikke materielt grunnlag. Fremmingsvedtak er også derfor tatt ut i forslaget.

Fordeler med ikke å ha fremmingsvedtak er:

- Inviterer ikke til strid
- Mindre fokus på fremming som tvistetema – kan gi raskere prosess
- Unngå automatisk ankemulighet – kan gi raskere prosess

Uansett må jordskifteretten i innledninga til jordskiftesak etter kapittel 3 vurdere om det er hjemmel for å behandle det aktuelle temaet. Den må vurdere den saklige og geografiske avgrensinga. Krav om avvisning må også behandles. Disse momentene må være grunnlaget retten bygger på når den etter forslaget til § 6-9, 6. ledd skal protokollere at saka skal videreføres. Hvis det er uenighet om saka skal føres videre, kan vi vanskelig se at retten kan unngå å måtte ta begrunna stilling til innvendingene. Det vil si at retten uansett ikke kommer unna de ”gamle” fremmingsvurderingene. I de fleste tilfeller vil det dessuten være ”pedagogisk” riktig å gi en begrunnelse for hvorfor saka videreføres. En slik begrunnelse vil også ha en funksjon i forbindelse med overprøving av sluttresultatet.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

En omtvista fremmingsavgjørelse trenger ikke føre til forsinkelser i og med at avgjørelsen ikke nødvendigvis må settes til påanke, jf. § 8-4.

Fordelen med fremmingsvedtak i saker etter kap. 3 er at diskusjonen om nytte/kostnader får en foreløpig avslutning. Slik § 3-4 og § 6-9, 4. ledd er utforma, kan det være åpning for "evig" diskusjon om saka skal avvises. Dette vil kunne sinke prosessen. Ved å opprettholde fremmingsvedtak i saker etter kap. 3, vil diskusjonen om nytte/kostnader få en foreløpig avslutning.

Videre settes en klar avgrensing i forhold til bruk av bestemmelsen i § 6-9, 6. ledd om trekking av saka.

Konklusjon:

Fremmingsvedtaket kan tas bort, men da under forutsetning at muligheten til "evighetsprosedyre" etter § 3-4 fjernes. I tilfelle fremmingsvedtaket opprettholdes, må det klargjøres at fremmingsvedtak ikke er nødvendig i rettsfastsettingssaker.

2.4 Avgjørelsesformene – jf. § 6-19

Innledningsvis angir forslaget § 6-19 at avgjørelsesformene skal nyttes ved avslutning av saka. Avgjørelser tas også undervegs i saka, og teksten i 1. ledd er dermed noe misvisende.

2.4.1 Semjedom

Det foreslåtte begrepet semjedom er et nytt og lite hensiktsmessig begrep. I og med at det kan oppfattes å uttrykke at retten er enig, dvs. avsier en enstemmig dom, er det også misvisende. Dagens rettsfastsettende vedtak, er en avgjørelse som bare tas av jordskifteretten. Begrepet er lite kjent og krever stadig at det blir forklart. Partene omtaler ofte alle jordskifteavgjørelsene som dommer, og det bør være utgangspunktet for forenklinger.

Det å ha begrepene dom og rettsfastsettende vedtak/semjedom er mest til for å skille mellom prosessformene. De vil ha noe ulik utforming, men ellers samme funksjon - nemlig avklare rettslig spørsmål. Derfor bør semjedom/rettsfastsettende vedtak kunne erstattes med dom eller evt. med begrepet rettsfastsetting. Benyttes begrepet dom, kan det i premissene angis hva slags prosessform som er nytta som dermed forklarer hvorfor den har annen utforming enn en "vanlig" dom.

2.4.2 Vedtak

Avgjerd er tatt inn som erstatning for vedtak med begrunnelse i at vedtak har forvaltningspreg. Verdsetting og jordskifteløsning skal dermed "avgjerast". Vi ser vel ikke det store problemet med å se for eksempel jordskifterettens jordskifteplanarbeid som noe forvaltningspreget. I tillegg vises til at vedtak er tatt med som avgjørelsesform i § 6-10, femte ledd når det gjelder saksbehandlninga. Begrunnelsen som er angitt er at tvistelovens begrep "beslutning" ikke passer språklig (nynorsk). Dette er ikke konsekvent argumentasjonen. Forutsetningen for å bruke vedtak (i nynorsk utgave) i saksbehandlingssammenheng må evt. være at vedtak og beslutning er synonyme.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

Avgjerd kan derfor brukes for verdsetting og jordskifteløsning. Beslutning brukes for saksbehandlingsavgjørelser.

Dermed blir det ikke for mange særlige avgjørelsesformer i jordskifteprosessen, og et bedre samsvar med øvrige prosess.

§ 6-19, fjerde ledd, bokstav b (jordskifteløysing) kan oppfattes å gjelde bestemmelser om midlertidige ordninger. Bestemmelsen er derfor uklar. Bokstav a og b utgjør nødvendige trinn i prosessen fram til endelig jordskifteløsning. Bestemmelsene bør kunne slås sammen.

For øvrig vises til uttalelsen fra Eidsivating som viser at det er flere avgjørelser som også muligens bør angis evt. at det klargjøres at oppregninga i § 6-19 ikke er fullstendig. Det er riktignok en sikkerhetsventil i forslaget 5. ledd, men den omfatter kun saksbehandlninga.

2.5 Forholdet til leiejord

Leiejord er et utbedt fenomen i dagens landbruk uten at lovforslaget synes å ha gått noe inn på det.

Leietaker kan involveres gjennom § 3-13, andre ledd ved fellestiltak i forbindelse med reindrift. Videre sies det i kommentaren til § 3-26 om leie, feste kjøp og salg at leietaker har status som part uten at dette er nevnt i lovteksten. Spørsmålet er om det er hensiktsmessig at leietaker skal kunne bli part i saka, men uten å ha anledning til sjøl å kreve sak.

Leiejord er som nevnt utstrakt og synes også å bli varig. Leietakers status og muligheter gjennom jordskifteloven bør derfor vurderes nærmere.

I § 5-5 om saksbehandling for skjønn ved jordskifteretten er erstatningsskjønn for reinbeiteskader angitt. Spørsmålet om reglene i jordskifteloven om kravskompetanse er gjeldende, synes noe uavklart. Er det kun grunneier og innehaver av alltidvarende bruksrett samt leder av reinbeitedistrikt som kan kreve sak i forbindelse med reinbeiteskadeskjønn eller skal leier av aktuelle arealer kunne kreve sak (skjønn). Mange av skjønnsakene som følge av reinbeiteskader foregår i marginale jordbruksstrøk hvor det er mye utleid innmark. I og med at det er leietaker som påføres økonomisk skade, bør vedkommende ha mulighet til å kreve erstatningsskjønn uten å måtte gå vegen om grunneier. Dette må gå klarere fram evt. ved også endringer av reindriftsloven.

2.6 Språket i lovteksten

Språket er mange steder tungt og omstendelig og gir uklare bestemmelser. Videre er det gjennomgående brukt formuleringer som ”skal bli tilsett” (§2-3), ”Jordskiftet skal bli gjennomført” (§3-1), ”skal jordskifteretten bli sett med” (§2-8), ”skal meddommarar bli oppnemnde” (§ 2-9). I stedet bør språket være mer direkte på formen ”skal tilsettast”, ”Jordskiftet gjennomførast” etc.

Videre er det ved henvisning til virkning av andre lover angitt en blanding av ”så langt det høver” og ”så langt det passer”. Dette bør være konsekvent.

3. Kapittel 1 - Formålet med lova, virkeområde og nokre definisjonar

Til § 1-1

Første ledd skal angi hensikten med jordskiftevirkemidler og annet som kan gjøres ved bruk av jordskifteloven. En formålsparagraf må være mer presis enn forslaget. Bare uttrykket ”mellom anna” gir inntrykk av uklarhet i og med at formålet blir noe udefinerbart. Språklig holder leddet ikke mål.

Andre avsnitt er delkopi av tvistelovens formålsparagraf. Tvisteloven er en rein prosesslov og formålsbestemmelsene der er hensiktsmessige slik de er utforma. Jordskifteloven er i hovedsak en lov om jordskiftevirkemidler med noen nødvendige særregler innenfor prosessen. Noen stor vekt på prosess i formålsparagrafen skulle det derfor ikke være behov for. Tvisteloven gjøres gjeldende for jordskifteloven (i forslaget) og dermed skulle gjentakelse av de gode formåla i tvisteloven være unødvendige. Det er dessuten ikke fullt ut samsvar mellom de to formålsparagrafene – noe som skaper en unødvendig uklarhet i hva som ”skal gjelde”.

Bestemmelsen om at saksbehandlingen og kostnadene skal stå i rimelig forhold til innholdet i saka, kan gi inntrykk av at jordskifte har særregler som tilsier et eget skarpere regime i forhold til høge kostnader. Det som er faktum er at virkemidlene er færre enn de som de ordinære domstolene har. Det vises her til at småkravsprosessen ikke er gjort direkte gjeldende bortsett fra henvisningen i jordskifteloven (forslaget) § 7-13, siste ledd.

Foreslår følgende § 1-1:

Saker etter lova skal føre til meir tjenlege og klarare eigedoms- og bruksrettsforhold for partane.

Til § 1-3, bokstav a

Jordskifte kan brukes for å bedre eiendoms- og bruksrettssituasjon (ordninger, fellelösninger). Det er dette som er det rettsendrende elementet. Forslaget sier at jordskifte kan ”bedre rettsforholda”, noe som gir inntrykk av å gripe inn i det rettslige grunnlaget på en eller annen måte. Det blir i tilfellet feil.

Foreslår isteden følgende:

”a) jordskifte: bruk av verkemidla i kapittel 3 for å betre eigedoms- og bruksrettsforholda,”

Til § 1-3, bokstav b og bokstav c

Unødvendig med begrepet ”som sjølstendig sak”. Mange saker er dessuten en kombinasjon av jordskifte, grensegang og rettsutgreiing. Definisjonen må ikke gi inntrykk av at de enkelte sakstypene kun kan være ”sjølstendige” saker og at de ikke kan tas i kombinasjon med andre sakstyper.

Til § 1-3, bokstav h

Viser til omtale av begrepet semjedom i innledninga og i kommentarene til kap. 6.

4. Kapittel 2 - Jordskifterettene

Til § 2-2 og § 2-5

I overskriften til § 2-2 bør det stå jordskifteretten og ikke jordskifterett.

§ 2-2, andre ledd er dårlig formulert og må omformuleres.

I følge kommentarene er § 2-2, annet ledd en parallell til domstoloven § 19, annet ledd om tilkalling av dommere. Det sies at det er en praktisk nyttig ordning for å jamne ut saksmengder mellom rettene. Videre at det skal være samme regler for alminnelige domstoler og jordskifterettene på dette området.

Etter domstoloven § 55 d skal midlertidige dommere bare konstitueres eller tilsettes i de tilfeller som fremgår av §§ 55 e til 55 g. Her vises til regler for konstitusjoner av faste dommere ved en annen sideordnet domstol etter § 55 e som skal nyttes bl.a. ved behov for ekstra dommere. Det vil si at konstitusjon skal nyttes for å avhjelpe arbeidstopper. I følge lovforarbeidene tas det her sikte på tilfeller hvor det er behov for å nedarbeide restanser eller ta unna topp i sakstilgangen. Dette omtales i brev fra DA til Justisdepartementets lovavdeling, dat. 15.6.2005.

Bakgrunnen for § 55 d var at det skulle gjelde en ensartet praksis med hensyn til oppnevning av midlertidige dommere, og det derfor kun skal benyttes den fremgangsmåte som §§ 55 e til 55 g gir anvisning på. Det vil si at midlertidige dommere skal konstitueres.

Men det er fortsatt enkelte bestemmelser i lovverket som kan gi mulighet til bruk av midlertidige dommere i andre tilfeller enn de som er nevnt i §§ 55 e til 55 g. Det vises blant annet til § 10 annet ledd, § 19, annet ledd og § 20 annet ledd. Dette vil i hovedsak dreie seg om ekstraordinære situasjoner der særlige hensyn gjør seg gjeldende og må betraktes som unntakstilfeller. I skrevet fra DA revidert 11.12.2007 om konstitusjoner etc. med bestemmelser om godtgjøring, omtales domstoloven § 19 annet ledd i forbindelse med utveksling av dommere mellom domstoler og ikke i forbindelse med restansenedbygging.

Jordskifterettens langvarige praksis med overføring av saker, benyttes for å ta unna sakstopper og er heller ingen ekstraordinær situasjon.

Hvis det skal være samme regler for de ordinære domstolene som for jordskifterettene, bør det altså klargjøres i loven at ved restansenedarbeiding skal dommere konstitueres slik det framgår av domstoloven § 55 e.

En annen side ved dette er at det etter domstoloven skal konstitueres kun for tidsperioder og ikke for enkeltsaker. Men jordskifterettens saker strekker seg ofte over lengre tid og omfatte mange rettsmøter. Det er ofte nødvendig at det går noe tid mellom møtene i og med at det må foretas verdsettinger, grenseavmerkinger og annet arbeid utenom sjølve rettsmøtene. I arbeidsmengde kan derfor ei jordskiftesak sammenliknes med en serie ulike saker for de

---

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

---

ordinære domstolene. I jordskiftesammenheng bør det derfor være åpning for enkeltsakskonstitueringer som dermed må være uavhengig av tid.

Det burde derfor være tilstrekkelig med en henvisning til domstoloven under forutsetning av at domstoloven fikk nødvendig tilpasning til jordskifteretten.

Til § 2-3

Første og andre ledd er dårlig formulert og må skrives om. Andre ledd kan omformes til kun en henvisning til domstoloven.

Til § 2-4

Alternativet til aldersgrenseangivelsene er å tilpass domstoloven § 54 til jordskifte og kun ha en henvisning i jordskifteloven.

Til § 2-6

Jordskiftedomstolen rettes til "jordskifterettene" for å få konsekvent bruk.

Det er noe uklart hva første ledd, andre setning innebærer. Hva er oppgavene til "teknisk personal" ved lagmannsretten? Er det utrederstillingene ved jordskifteoverrettene det menes? Utrederne har utdannelse som jordskifte kandidater. I dag legges det betydelig mindre vekt på teknisk kompetanse i studieplanen ved UMB. I og med at det er behov for kartfesting/innmåling i forbindelse med lagmannsrettens arbeid, bør derfor person med utdanning tilsvarende det tekniske personalet i jordskifterettene tilsettes i tillegg til utrederen.

Uttrykket "utdanning som jordskiftedommer" er uheldig, vi foreslår noe i retning av "jordskiftedefaglig utdanning som fyller kvalifikasjonskravene til jordskiftedommerstilling".

Til § 2-8

Første ledd, andre setning har tungt språk og bør omskrives til:

Dersom jordskiftedommaren finn det nødvendig av omsyn til ei forsvarleg behandling av saka, blir jordskifteretten sett med to meddommarar."

Vi ser ikke grunn til at tiltaks- og vernejordskifter må settes med fire meddommere i utgangspunktet. I enkle saker bør det være anledning til å følge normalen som er enedommer eller evt. to meddommere.

5. Kapittel 3 - Jordskifte

Til § 3-1

Med bakgrunn i formålsparagrafen skaper ordet "problema" uklarhet. Forslag til nytt første ledd:

"For å løyse saka, kan jordskifteretten bruke .....osv."

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

Til § 3-2 og § 3-3

Som sjølstendig paragraf virker § 3-2 unødvendig siden det etter § 3-3 er krav om at hver eiendom skal ha netto nytte. Når kravet etter § 3-3 er oppfylt er også kravet etter § 3-2 oppfylt. Det kan også være uklart om § 3-2 mener at ulemper skal regnes med som kostnadspost. Ulemper er nevnt i § 3-3. Paragrafene bør derfor omskrives og samordnes.

Til § 3-4

§ 3-4, første ledd må ses i sammenheng med at fremmingsvedtaket er foreslått tatt ut samt forslaget til § 6-9, fjerde ledd om avvisning av saka når vilkåra etter §§ 3-2 og 3-3 ikke lenger er til stede. Saksbehandlingsregelen som følger av § 6-9 dekker opp hensikten med bestemmelsene i § 3-4 første ledd, og dermed er leddet unødvendig.

Jordskifteretten skal gjennomføre sakene slik at ingen taper på dem. I det ligger at sakene skal avvises straks det blir avklart at vilkåra ikke kan oppfylles. En slik oppskrift som framgår av § 3-4, er et graverende dårlig forslag som er vanskelig å gjennomføre i praksis samtidig som at det oppstår muligheter for unødvendig prosess omkring temaet. Det må være anledning til å sette fram forslag til jordskifteløsninger og ha diskusjon om disse uten at skal være anledning til å kreve formelle nytte/kostnadsvurderinger nærmest på ethvert tidspunkt i prosessen.

§ 3-4, andre ledd må ha med noe om at ved nyttevurderinger etter § 3-2 og § 3-3 skal det tas hensyn til forvaltningsvedtak som følger av § 3-4, andre ledd bokstavene a, b og c.

§ 3-4, siste ledd, første setning kan være ok å ha med. Siste ledd, siste setning om at "*Retten må gjennomføre sjølstendige vurderinger*" er en selvfølgelighet som må tas ut.

I § 3-1 og § 3-3 må uttrykket "bli gjennomført" endres til "gjennomførast".

Konklusjon:

- § 3-1, første ledd strykes.
- § 3-2 og § 3-3 samordnes.

Til § 3-5, andre ledd

Første ledd kan forenkles til: "*Det som er avgjort av jordskifteretten, kan ikke takast opp til ny behandling før 10 år er gått.*".

Dagens § 4, andre ledd bør ikke innskrenkes og bør videreføres ved at det sies noe om at jordskiftet kan tas opp dersom det foreligger vesentlige endra forutsetninger.

Siste ledd bør gjøres mer generell. Det er stadige endringer i eiendoms- og bruksforhold og den foreslåtte oppregninga vil ikke være tilstrekkelig som uttømmende angivelse.

Til § 3-8

Dette er et godt forslag da vi antar det vil kunne bli mange slike saker etter hvert.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

I kommentaren til forslaget vises til at det er tilstrekkelig at en part i personlige sameier, krever saka, noe som anses som videreføring av dagens lovbestemmelse. Det anses som hensiktsmessig, men burde gå tydeligere fram av lovteksten.

I kommentarene nevnes noe om at jordskifteretten kan søke om delingsløyve. Det bør framgå av kommentarer til loven at retten må kunne vurderer om den skal involverer seg ved å søke om nødvendige løyver eller om det er partene som skal gjøre det. Det er ikke alltid det er naturlig/riktig at retten gjør det. Problemet oppstår særlig når partene er uenige. En annen side er at i og med at loven nå endres, bør det muligens framgå noe tydeligere at retten har kompetanse til å søke.

Begrepet tyngsler må byttes med noe annet evt. defineres i § 1-3.

Til § 3-9 Avløsning av bruksrettar

Bestemmelsen oppfattes slik at alltidvarende- og tidsavgrensa bruksretter samt personlige bruksretter og bruksretter tillagt eiendommer kan avløses etter de samme prinsippene. I praksis kan en se for seg noe utfordrende beregninger og skjønnsvurderinger dersom tidsavgrensa bruksretter skal avløses for eksempel i jord slik andre ledd sier.

Mulig at det er nødvendig med en presisering om at forpaktning og tomtefeste er unntatt.

Til § 3-11 Bruksordning

I første ledd bokstav c og d er bruksordning for personlige sameier avgrensa til skogeiendommer og eiendommer over skoggrensa. Det blir dermed en avgrensing mot andre personlige sameier som for eksempel hytte- og huseiendommer. Men samtidig er jordskifteretten allerede langt inne på personlige enemerker i forbindelse med deling av personlige sameier. Sett ut fra det, kan det stilles spørsmål om skillet er nødvendig. Avgrensinga er kunstig også sett ut fra at det er andre eiendommer av landbrukskarakter som også kan være personlige sameier.

Andre ledd er en spesifisering av hva bruksordning kan gå ut på. Bestemmelsen er tatt fra nåværende jordskiftelov § 33 om skifteplanen. Leddet virker noe unødvendig da bruksordning er definert i første ledd. Nærmere spesifisering er mer passende å sette i kommentarene til paragrafen. Andre ledd bør derfor kunne tas ut.

Til § 3-12 Endring av negative servitutter

Paragrafen bør stå etter § 3-10 noe som er logisk i og med at § 3-10 også omhandler servitutter. En annen mulighet er at de to paragrafene slås sammen til en.

Andre avsnitt har tungt språk og sier på en måte to ganger at saka kan gjennomføres sjøl om noen taper.

Foreslår:

*”Er det mykje om å gjere for ein part, og vinninga for denne parten blir monaleg større enn tapet for andre partar, kan endringa **allikevel gjennomførast** bli gjennomført sjølv om den nye situasjonen ikkje blir like god for dei andre partane som den tidlegare.”*

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

Det er noe uklart hva som ligger i siste setninga. Foreslår at tredje avsnitt endres til :
”Ved endring etter andre ledd skal dei som vinn på endringa, svare vederlag i areal, pengar eller andre verdiar slik at ingen taper på endringa.”

Til § 3-13 Etablering av fellestiltak med tilhøyrande investeringar

Fjerde og femte ledd tilsvarer dagens § 34 b. Bestemmelsen i dagens jordskiftelov § 34 b synes å være en parallell til sameielovens bestemmelser om at flertallet kan gjøre vedtak om styring og utnytting av sameigetingen.

I enkelte jordskiftesaker hvor det skal etableres eierlag, er det en særskilt utnyttingsform som er grunnlaget for sakskravet. Det kan være at denne særskilte utnyttingsformen er risikoprega og krever etablering av frivillig driftsselskap.

I slike tilfeller vil jordskifteretten kunne vurdere hele løsninga inkl. nødvendig selskapsdannelse i forhold til tapsgarantien. Etter at jordskifteretten har vurdert at etableringa er uten ulemper og kostnader for de øvrige partene så lenge deltakelse er frivillig, bør det være tilstrekkelig at en av partene er villig til å etablere selskapet. Det synes noe søkt at driftsselskapet først kan bli etablert etter påfølgende flertallsvedtak i eierlaget.

Et illustrerende eksempel er ei sak med utbygging av vasskraftverk. Rekvirenten av saka som ønsker utbygging, eier fallet på ene sida av elva. Men han har dermed kun 50 % av andelene. Dersom ikke minst en av de øvrige stemmer for, vil det ikke kunne bli utbygging sjøl om jordskifteretten har vurdert løsninga med eierlag/driftsselskap med tanke på kraftutbygging som tjenlig og uten at partene taper på det.

Spørsmålet er om det bør være en egen bestemmelse som omhandler tilfeller hvor jordskifteretten har vurdert etablering av driftsselskap for en bestemt utnyttingsform. I bestemmelsen må det isteden for krav om flertall for å gjennomføre tiltak (jf. dagens § 34 b, 3.ledd, 2. og 3. setning), da være følgende:

- Eierlaget stadfester/registrerer krav fra en eller flere om å danne driftsselskap for den aktuelle utnyttingsformen.
- Det gis frist for alle medlemmene i eierlaget til å melde fra om evt. krav om å delta i driftsselskapet.

Siste setning i siste ledd må presisere om det er ”storleiken” eller ”korleis” vederlaget skal fastsettes.

Til § 3-14

Teksten i første ledd bør endres til:

*”Jordskifteretten kan etablere lag og gi vedtekter for drift og vedlikehald av **fellesløysingar** ~~det som er, eller skal vere, felles.~~”*

Det bør tydeliggjøres at bestemmelsen er supplement til § 3-11 og § 3.-13.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

Til § 3-15

Denne paragrafen sammen med § 3-6 er dagens § 2 h og i. Vi viser til at verdsetting vil være utfordrende i disse sakene.

Til § 3-16

Det må framgå hvilken avgjørelsesform som menes benytta her. For øvrig mener vi teksten i første ledd må endres til:

*”Før endringsarbeidet tar til, skal jordskifteretten fastsetje alle grenser, **eigedoms- og rettsforhold** og ~~andre eigedomsforhold med rettar og tyngsler~~ så langt det er nødvendig for å gjennomføre jordskiftet slik det er avgrensa ette § 6-17.”*

Til § 3-17

Det er tilstrekkelig med overskriften: ”Verdsetting”.

Første ledd, andre setning er unødvendig. Det følger av tapsgarantien, jf. § 3-2 og § 3-3 at det må foretas verdsetting som er forståelig og etterprøvbart. Uansett forutsetter vi at bestemmelsen ikke skal forstås slik at nytten skal dokumenteres gjennom et verdsettingsregnskap. Det vil være svært ressurskrevende og resultatet vil uansett ha mange usikkerhetsfaktorer. Det må derfor være en skjønnsvurdering om det er tilstrekkelig nytte.

I andre ledd brukes begrepet potensiell verdi. Det er noe uklart hva som ligger i dette, og det innbyr til prosess. Det kan oppfattes å være noe mer omfattende verdibegrep enn for eksempel påregnelig verdi som nyttes i ekspropriasjonssammenheng og som til en viss grad er kobla til aktuell plansituasjon. Potensiell verdi krever i hvertfall en klar definisjon. Mest hensiktsmessig synes å bruke påregnelig verdi som dermed er i samsvar med ekspropriasjon og gjeldende jordskiftelov.

Til § 3-18

Siste ledd er et uttrykk for at det skal verdsettes etter påregnelig/potensiell verdi. Ut fra dette er det mer naturlig at leddet settes inn i § 3-17.

Til § 3-19

Paragrafen er mye en saksbehandlingsregel og ligger nær opp til dagens § 17 a. Mange elementene fra § 17 a bør kunne tas inn da § 17 a er en godt fungerende bestemmelse.

Kommentarer tilde enkelte ledda:

Første ledd:

Det er ikke absolutt naturlig i alle saker at jordskifteretten utarbeider forslag til løsninger. Også partene kan være så kreative at retten kun må ta stilling til framlagte forslag. Setningen bør omskrives til at jordskifteretten kan utarbeide osv.

Andre ledd:

Leddene kan oppfattes som om retten skal gi fullstendig begrunnelse for forslaget. En redegjørelse for bakgrunnen for ulike forslag kan være hensiktsmessig i en del tilfeller. Men det kan bli feil hvis jordskifteretten allerede under arbeidet med forslag skal gi en utdypende

---

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

---

forklaring. En begrunnelse betyr langt på veg at retten har tatt stilling i saka og videre kontradiksjon kan synes meningsløs. Det strider mot grunnleggende rettsprinsipp. Begrunnelsen hører sammen med det endelige vedtaket.

Det er heller ikke absolutt at alle jordskifteløsninger innebærer at det skal være regler om bruk og vedlikehold slik som siste setning angir.

Til § 3-21

I kommentarene er det angitt at første leddet viderefører dagens § 28, første ledd. Kan ikke se at det stemmer for siste setning i § 28, første ledd (om bruk av skylda). Begrepet arealverdi dukker her opp uten å være definert tidligere. Bør klargjøre begrepsbruken.

§ 28 angir at den enkelte skal ha igjen grunnverdien som en gir fra seg i bytteprosessen. Men § 3-21, første ledd angir også bytte av bruksverdier og tillegg omgjøring av bruksrett til areal, dvs. avløsning som allerede er angitt i § 3-9. Spørsmålet er om avløsningstemaet er nødvendig å ha med her.

§ 3-21, første ledd angir først at arealverdi skal byttes mot arealverdi, men så at arealverdi også kan byttes mot bruksrett. Dette gir unødvendig uklarhet.

Siste ledd har svært dårlig språk.

Til § 3-24

Første avsnitt, andre setning er uklar. Setningen antas å skulle uttrykke noe om at naturressurser, bygg etc. skal inngå i en samla vurdering av mulig framtidig verdiendring. Forslag til ny tekst: ”*Naturressursar, bygg, anlegg og ulemper som følgjer arealet skal takast med i vurderingane.*”

Begrepet naturressurser bør presiseres. Arealvurderingene antas uansett å omfatte dette.

3. og 4. ledd er langt på veg unødvendig. Dekkes av garantien mot tap i § 3-2 og § 3-3.

3. ledd er i kommentarene oppgitt å være en videreføring av jordskifteloven § 56 om torv samt en generalisering med tanke på hvilke ressurser som er aktuelle. Sand, grus og torv er oppgitt å være eksempler. Dermed kan loven oppfattes å skulle sørge for at eiendommer skal tilstrebes samme type ressursgrunnlag som før jordskiftet. På bakgrunn av at mindre landbrukseiendommer i dag ofte går over til fritidsbruk etc. mener vi jordskifteloven må være mer dynamisk med tanke på å omdanne eiendommer mer tilpasse den aktuelle brukeren. En fritidsbruker vil kunne være mer interessert i jaktterreng og den fastboende mer interessert i dyrka mark. Dermed bør en ikke ha bestemmelser som den i 3. ledd.

Til § 3-25

Siste ledd er vanskelig å forstå og må klargjøres.

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Til § 3-26

I kommentaren sies at leietaker har status som part. Ikke nevnt i lovteksten. Bør vurderes nærmere. Se ellers våre Hovedmerknader foran.

Oppgaven nevnt i andre ledd må være en ”kan”-oppgave og ikke ”skal”-oppgave. Siste ledd må strykes. Det er ingen oppgave for retten sjøl om det ikke er forbudt.

Til § 3-26 og § 3-29

Disse paragrafene hører mer naturlig inn under punkt. II i kapittel 3 (”Kva for endringar eit jordskifte kan gå ut på”) enn punkt III som gjelder ”Grunnlaget for og krav til utfallet av eit jordskifte”.

I § 3-29 siste ledd må ”samanslåing” endres til ”samanføring”.

Til § 3-27

Bestemmelsen er feilplassert og må settes inn i § 1-2 om virkeområde.

Til § 3-28

Bestemmelsen om gjerder kommer inn under bruksordning og sams tiltak og kan derfor strykes evt. flyttes til kap. 3 II.

Til § 3-30

Utforminga av andre ledd bokstav a følger av at fremmingsvedtaket er foreslått tatt ut. Men i praksis vil det være lite sannsynlig at dommeren har grunnlag til å gi foreløpige regler straks kravet er kommet inn, og før partene har uttalt seg i saka.

Andre ledd, bokstav c er en gjentakelse av § 3-26 og må derfor samordnes med den.

6. Kapittel 4 Rettsutgreiingssak og grensegangssak

Generelt

Jordskifteretten tar i dag stilling til eiendomsrett til arealer i forbindelse med grensegangssaker og jordskiftesaker. Forutsetninga i dag er altså at eiendomstvisten må ha sammenheng med for eksempel grensetvist. Reine eiendomstvister er dermed utelukket. Skillet er noe søkt og det bør vurderes om jordskifteretten skal ha generell hjemmel for å avklare eiendomsrett uten at det er tvist eller uklarhet om grensene. Utkastet mangler diskusjon om dette.

Til § 4-1

Positivt at det åpnes for å behandle alle typer servitutter (positive og negative). Positivt at krav til ”rasjonell bruk av området” er tatt ut som forutsetning.

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

De ulike typene som er nevnt under bokstavene a, b og c krever tydelig gjøring. Spørsmålet er også om det er nødvendig med alle angivelsene.

Språklig bør bokstav e justeres slik:

e) i område der det er sambruk av utomhusareal som ligg til eigarseksjonar.

Til § 4-2

Positivt at det åpnes for å behandle alle typer servitutter (positive og negative) – jf. bokstav f.

Under de ulike bokstavene angis matrikkelloven konsekvent. Men til bokstav h er ikke angitt noe tilsvarende i reindriftslovgivinga. Behovet for angivelse her er vel så stort som for de øvrige bokstavpunktene.

Til § 4-3

I samsvar med disposisjonsprinsippet kan ikke jordskifteretten foreta grensejustering av eget tiltak. Prinsipielt er dette bra, i praksis har det neppe store konsekvenser.

§ 3-6 og § 4-3 må ses i sammenheng.

Henvisningen til matrikkelloven får upraktiske konsekvenser og er det egentlig ment slik ?

Det er viktig at henvisningene til matrikkelloven ikke gir grunnlag for tvil om rettskraftvirkningen av jordskifterettens avgjørelser. Det må avklares at en ikke får en situasjon hvor matrikkelfører etter matrikkelloven § 16 med tilhørende forskrifter får en overordna funksjon i forhold til jordskifterettens avgjørelser.

Til § 4-4

Dette er en saksbehandlingsregel og skal stå i kapittel 6.

For øvrig viser vi til våre kommentarer til begrepet semjedom i Hovedmerknader og § 6-19.

7. Kapittel 5 - Skjønn

Til § 5-1

om avtaleskjønn er en unntaksregel og bør flyttes etter de andre paragrafene slik Eidsivating har foreslått.

Selve paragrafen kan med fordel skrives om til en setning som dekker begge tilfeller slik lederne i Frostating har forslag om:

”Når partane er samde om det, held jordskifteretten skjønn i samband med jordskifte, eller som eiga sak.”

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Strukturen kunne ha vært bedre med et klart skille mellom skjønn i samband med sak for jordskifteretten og som egen sak. Det ville ha ført til mer entydige saksbehandlingsregler.

Dessuten burde kapittelet hatt en oversikt over hvilke skjønn jordskifteretten kan holde som egen sak, jf synspunkter på dette fra Eidsivating. Det er bare noen som er angitt, jf. § 5-3 og § 5-4. En nærmere sammenstilling over ulike typer skjønn jordskifteretten kan holde vil gi alle brukere av loven en langt bedre informasjon enn bare å vise til alle særlover. Dette kan evt. settes inn i kommentarer til loven.

Til § 5-2

Teksten er omstendelig. Følgende er tilstrekkelig:

”Jordskifteretten hald skjønn under tiltaksjordskifte og vernejordskifte.”

Til § 5-5

Her viser vi til vår omtale under § 6-2.

Til §§ 5-6 og 5-7

Når det gjelder §§ 5-6 og 5-7 synes disse paragrafene unødvendige. Hjemmel til rettslige avgjørelser har jordskifteretten når det er nødvendig for saken, jf. § 6-19.

Det er også unødvendig i § 5-7 å angi hva retten ikke har hjemmel til så lenge jordskifteretten er en særdomstol som skal ha positiv hjemmel for sine grep.

Konklusjon:

§§ 5-3, 5-4, 5-6 og 5-7 kan strykes.

8. Kapittel 6 - Saksbehandling

8.1 Innledning

Forslaget er prega av omstendelige gjentak at tvistelovens bestemmelser. Kapittelet bør derfor omarbeides slik at loven blir tydelig på hva som er spesiell jordskifteprosess. For øvrig gjelder tvisteloven der det ikke er tydelig unntak. Tvilstilfeller må reguleres av tvisteloven. Dette vil redusere omfanget av teksten betydelig.

Bestemmelsene i kap. 6 synes mye å være utforma for jordskiftesaker (kap. 3). Dvs. forslaget har mangler i forhold til tvisteløsningene som egen sakstype.

Eksempel her er Høringsnotatet som på s. 187 sier at § 6-9, 6. ledd er konsekvens av jordskifteprosessen. Den aktuelle paragrafen sier: *”Etter at det er ført inn i rettsboka at realitetsbehandlinga av saka er tatt til, kan partane berre trekkje saka dersom retten samtykker”*. Dvs. at det synes ikke å være tenkt på reine tvisteløsningssaker (se kommentar til § 6-1 g under).

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Som problem vises særlig til unntaka fra tvisteloven som framgår av jordskifteloven § 6-1, a, g og § 18-4 (se under).

8.2 Til de enkelte paragrafene

§ 6-1 Forholdet til tvisteloven

Generelt

Tvisteloven er gjort gjeldende så langt det ikke er unntak i jordskifteloven. Det er speilvending av dagens prinsipp. Det kan gi mer fleksibel saksbehandling i jordskifteretten, men det kan også gi utilsikta virkninger. Enkelte slike eksempler har vi avdekka (se under).

En konsekvens er at tvisteloven kap. 7 om utenrettslig mekling synes å være gjeldende for jordskifte uten at det er diskutert i høringsskrivet (?).

Litispensens – jf. § 18-2 i tvisteloven, jf. § 6-1 i forslaget

Etter forslagets § 6-1 gjelder tvisteloven med visse unntak. Det betyr at tvisteloven § 18-2 (litispensens) gjelder. Dermed er alle saker litispensente for jordskifteretten straks de er innkommet. Dvs. både grense/rettsutgreiing og jordskiftesaker. Vi har ingen innvendinger til det.

Til § 6-1 bokstav a

Vi kan ikke se noen klar grunn til at tvisteloven § 1-3 (2) skal unntas for jordskifterettens tvisteløsningsarbeid. Forslagets § 6-4 og § 6-5 angir hvem som kan kreve sak (grunneier etc.). Andre kan intervenere etter tvisteloven §§ 15-3 og 15-7 i oppstarta sak. Men noen kan ha sjølstendig interesse i å avklare grense for andre eiendommer/verneområder enn der de direkte har eiendom. Er aktualisert i grensegangssaker for verneområder hvor også eiere i nærheten av verneområdene kan ha ”rettslig interesse” i grenseforløp. Høringsskrivet synes å ha som hovedbegrunnelse for unntaket at det ikke passer for jordskiftesaker (kap. 3). Dette omtales også i kommentaren til § 6-4 hvor det er tydelig at jordskifte etter kap. 3 og tvisteløsning sees under ett. Det er riktig at tvisteloven § 1-3 ikke skal gjelde for jordskifte etter kap. 3, men bestemmelsen bør gjelde for tvisteløsningssakene.

Uansett er det ikke logisk at tvisteloven § 1-4 ikke er unntatt når § 1-3 er unntatt. Etter § 1-4 kan organisasjoner kreve sak. (Muligheten faller kanskje mot jordskifteloven § 6-4 og § 6-5, men klargjøring mangler uansett). Vi mener det kan være hensiktsmessig at § 1-4 kan gjelde slik at organisasjoner som for eksempel grendelag kan få fram synspunkter på vegne av allmenheten for for eksempel adkomstraseer. Andre organisasjoner vil kunne ha interesse i å avklare eiendomsgrenser for eiendommer på bakgrunn av at de for eksempel skal nyttes på kontroversielle måte. Samme må derfor også gjelde naboer til slike eiendommer eller til verneområdet hvor det er juridisk uenighet om grensas forløp. Dvs. at det kan være hensiktsmessig at § 1-3 (2) blir gjeldende. Vi mener at dette bør drøftes nærmere.

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Til § 6-1 bokstav e (Småkravprosessen)

Småkravprosessen gjelder ikke for jordskifte noe som vi mener er hensiktsmessig. Men § 6-1 bokstav e viser til jordskifteloven kap. 7 mtp. at det er enkelte momenter fra småkravprosessen som allikevel skal gjelde. Noe uklart hvor mange momenter fra småkravprosessen som er i kap. 7, men det er klart at det i hvertfall er § 7-13, 4. ledd. Hvis det er det eneste burde det vært direkte henvisning (?).

§ 7-13, 4. ledd innebærer at småkravprosessen sine begrensninger i advokatutgifter gjelder for tvisteverdier under kr. 125 000 også for jordskifterettsaker. I denne sammenhengen virker det ulogisk at ikke også tvisteloven § 10-4 (Dommen) gjelder for jordskiftesaker. Jordskifteretten må slik det er foreslått, begrunne sine dommer mer omfattende enn tingretten dersom verdien på tvistegenstanden er under kr 125 000.

Til § 6-1 bokstav g

Kravet i tvisteloven § 18-4 om å oppgi kravet som forutsetning for at saka skal trekkes, kan ikke gjelde for jordskiftesaker. Det er ikke noe rettslig krav å oppgi, og jordskifteloven § 6-9, 6. ledd må være gjeldende slik som foreslått.

Men tvisteloven § 18-4 bør være gjeldende i to tilfeller:

- Dersom det i ei jordskiftesak er avklart at et tvistetema må løses for at den jordskiftemessige delen av saka skal kunne videreføres, **burde forutsetningen om å oppgi kravet for å frafalle saken etter tvisteloven § 18-4 kunne gjøres gjeldende.**
- Dersom kravet er konkretisert i grensegang/rettsutgreiing bør også tvisteloven § 18-4 kunne gjøres gjeldende.

Tvisteloven § 18-4 **må derfor kunne gjøres gjeldende (dvs. oppgi kravet) i slike tilfeller.**

Til § 6-1 bokstav h

Feil henvisning. Skal være § 6-19 fjerde ledd osv.

Til § 6-2

§ 6-2 viser til § 5-5 for saksbehandling for skjønn, og § 5-5 viser igjen tilbake til kap. 6. Dette virker helt unødvendig. Kap. 5 er som kap. 3 og 4, en gjennomgang av sakstypene. Kap. 3 og 4 synes ikke å ha særskilte saksbehandlingsbestemmelser. Det bør derfor heller ikke kap. 5 ha. Saksbehandlingsbestemmelsene bør samles i kap. 6 for alle sakstypene. Innholdet i § 5-5 må settes inn i § 6-2.

Av dette følger at kap. 5 må nevnes i § 6-1, 1. setning.

Det følger av § 2-9 at jordskiftemeddommerne skal nyttes i skjønn som er del av jordskiftesaka. I egne skjønnsaker er det skjønnsmannutvalget som benyttes. Dette er ok.

Videre sies i § 5-5 at skjønnsprosessen skal følges når kap. 6 i jordskifte ikke har regler om det aktuelle spørsmålet. Kan være noe uklart hvilke tilfeller det siktes til. Høringsskrivet s. 179 viser til jordskifteloven § 6 bokstav b, 2. ledd hvor aktuelle paragrafer i

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

skjønnsprosessloven nevnes. Kanskje det kan være klargjørende å gjengi disse i nye loven også (?).

§ 6-3 Endring av lovtekst

Fra lovteksten:

~~Stadleg domsmyndigheit (verneting). Kvar skal krav om sak setjast fram (verneting)~~

Krav om jordskiftesak, rettsutgreiing eller grensesak, skal setjast fram for jordskifteretten i det jordskiftesoknet der eigedommen eller eigedommane ligg.

Dersom eigedommen eller eigedommane ligg i fleire sokn, ~~eller det er uvisst kva for jordskifterett som er stadleg kompetent~~, *) kan kravet setjast fram for ein av dei.

Er krav reist ved ein jordskifterett som ikkje har stadleg myndigheit ~~etter første og andre **)~~ ledd, skal jordskifteretten overføra saka til ein stadleg kompetent jordskifterett. Er det fleire stadleg kompetente jordskifterettar, kan den som set fram kravet velje jordskifterett.

For overføring av ei sak til annan domstol etter søknad frå ein part eller av retten sitt eige tiltak, gjeld domstolslova § 38 tilsvarande.

.....
 KOMMENTAR:

*) Setningen er helt unødvendig.

***) Er det ikke stadleg myndighet så er det ikke det.

Til § 6-4 (Hvem kan kreve sak)

Første ledd i § 6-4 oppfattes som uttømmende oppregning av hvilke saker som kan kreves. Dermed mangler selvstendige skjønnsaker. Men hele leddet kan forenkles til: ” *Krav om sak for jordskifteretten, kan bli satt fram....* ”

I § 6-4 er følgende nytt når det gjelder hvem som kan kreve sak:

- Eierseksjonseier.
- Innehaver av tidsavgrensa bruksrett
- Fester
- Innehaver av negativ servitutt.
- Utøver av reindrift. Får sjølstendig rett uavhengig av reindrifststyret.

Dette anser vi som hensiktsmessig. I tillegg må organisasjoner evt. nevnes, jf. omtale av § 6-1 bokstav a over.

Til § 6-5

I § 6-5 er følgende nytt når det gjelder hvem som kan kreve sak:

- Andre tiltakshavere. Det vil kunne omfatte andre enn offentlig styremakt med ekspropriasjonshjemmel. **NB!** Her er ordet ekspropriasjon brukt isteden for oreigning.

Det som går ut er :

- Ingen spesialregel om flertall for å kreve urbane jordskifter. BRA!
- Fylkeslandbr. styret, departementet av allmenne hensyn.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

- Fylkesmannen etter innlandsfiskelova.
Antar dette er hensiktsmessig.

Spesielt angående tiltaksjordskifte

Innledningsvis vises til våre kommentarer til § 3-4 (over).

§ 6-5, første ledd antas å sikte mot bl.a. tiltaksjordskifter som er definert i § 1-3 bokstav i.

Av dagens jordskiftelov § 1 a framgår klart at jordskifte kan omfatte såkalt tiltaksjordskifte. Videre er skjønnehjemmelen i forbindelse med slike saker, definert i § 6. Det offentlige kan kreve slike saker etter § 5, 9. ledd.

I forslaget er bestemmelsene for tiltaksjordskifte spredt på en noe ustrukturert måte: Definisjon framgår av § 1-3 bokstav i. For å angi sakstypene henviser paragrafen til § 3-4, andre ledd bokstav a hvor tiltaksjordskifte synes omtalt, men da i forbindelse med grunnlaget for vurdering av nytte i jordskiftesaker. I § 3-23 angis at tiltakshaver med hjemmel til ekspropriasjon som eier noe i jordskiftetfeltet, har krav på særskilt plassering av sitt areal. I § 5-2 angis at jordskifteretten holder skjønn ved tiltaksjordskifte.

Innvendinger

§ 6-5 kan oppfattes å være en åpen hjemmel for offentlig myndighet o.a. til å kreve sak. Det er kun henvisning til kap. 3 uten spesifisering til for eksempel tiltaksjordskifte. Dette må spesifiseres i forarbeidene.

Første ledd angir at offentlig styresmakt etc. kun kan kreve jordskiftesak etter kap. 3. Det bør også være en henvisning til kap. 5 Skjønn i og med at det kan følge skjønn av tiltaksjordskifter samt at selvstendig skjønn også kan være aktuelle.

Til § 6-7, § 6-8 og tvisteloven § 12-2 (Formkrav til krav om sak, prosesskriv, brev m.v.)

§ 6-7 skjerper formkravet til å kreve sak. Det er henvisning til tvisteloven § 12-2 og det gjør formkravet unødvendig rigorøst.

Også tvisteloven § 9-2 har flere bestemmelser om stevningens (kravets) innhold. Er unødvendig og bør gjøres unntak for i jordskifteloven § 6-1. Det passer ikke for jordskiftesaker (kap. 3). Kan til nød gå an for grensegang/rettsutgreiing.

Jordskifteretten må ikke bli arena kun for advokater. Følgende må derfor gjøres:

- Begrepet prosesskriv tas ut i § 6-7, 2. ledd, siste setning. Tilstrekkelig med brev. Krav til prosesskriv passer ikke i jordskifteprosessen.
- 2. ledd gir inntrykk av at hovedregelen er at skal ha advokat og at alternativet er å møte opp i retten for å sette opp brev/prosesskriv. Setningen kan omskrives med :
”Part kan fremje krav som nemt i første ledd munnleg...”

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

- Siste ledd i § 6-8 omskrives til ”*Innlegg skal så vidt mulig utformes etter bestemmelsene i tvisteloven § 12-2.*”. Dermed unngår en inntrykket av at en må gå til advokat for å få sendt henvendelser til retten. Se under.

§ 6-7, første ledd angir ikke skjønn. Antar at det også skal nevnes. Alternativt bør setningen kunne forenkles til for eksempel: ”*Sak for jordskifteretten krevjast skrifteleg.*”

Siste ledd kan strykes da tvisteloven er angitt å gjelde uansett.

§ 6-8 Tekstendring

Vi mener det ikke bør være absolutt krav om at tvisteloven § 12-2 skal gjelde for utforming av skriv til retten gjennom for eksempel en jordskifteprosess (kap. 3). Det passer dårlig med tanke på sjølprosederende parter.

Fra lovteksten:

Kva krav om sak for jordskifteretten skal innehalde.

(1) ~~Krav om jordskiftesak eller om rettsutgreiing eller grensesak, skal gi grunnlag for ei forsvarleg og effektiv behandling av saka.~~ *) Innhaldet i kravet må vere slik at dei andre partane kan ta stilling til kravet og førebu seg på saka. Kravet skal også gi jordskifteretten grunnlag for å vurdere om den kan behandle saka. Argumentasjonen frå den som krev saka, treng ikkje gå lenger enn det som er nødvendig for å ivareta desse omsyna.

.....

(4) Kravet skal gi ei oversikt over dei bevis som vil bli førde, så langt den som krev sak har oversikt over bevisa.

*(5) ~~Tvistelova § 12-2 om utforming av prosessskriv, gjeld tilsvarande for seinare prosessskriv i saka.~~ **Innlegg skal så vidt mogeleg utformast etter bestemmelsene i tvistelova § 12-2.***

KOMMENTAR:

*) Unødvendig. Følger dessuten av påfølgende setninger.

Siste ledd i paragrafen kan strykes da tvisteloven er angitt å gjelde uansett.

Til § 6-9 (Vilkår for sak)

Det vises til omtale av fremmingsspørsmålet i Hovedmerknader (over).

3. ledd angir et strikt regimé. I praksis er det mye som ordner seg i saksprosessen. Det bør derfor angis at retten kan avvise saka og ikke at den uten videre skal avvise. Angivelse av ordskurd er unødvendig da følger av generelle prosessregler.

4. til 6. ledd passer ikke inn i paragrafen. Sammen med § 6-17, siste ledd kan de flyttes for eksempel til § 6-15.

4. og 5. ledd gjelder begge for saker som er tatt under behandling og kan slås sammen.

SØR-TRØNDELAG JORDSKIFTERETT

Ved trekking av saker - Uklarhet

§ 6-9, 6. ledd skiller ikke mellom saker etter kap. 3 (jordskifte) og kap. 4 (tvister). Bestemmelsen kan tolkes som om rene tvistesaker ikke kan trekkes når som helst i prosessen uten samtykke av retten. Det vil i tilfelle ikke samsvare med tvisteloven § 18-4 som er gjeldende for saker som går for tingretten. Der kan saker trekkes når som helst (riktignok under forutsetninger som å oppgi kravet etc.).

I følge forslaget § 6-1 g, er tvisteloven ikke gjeldende. Men den bør være gjeldende i to tilfeller:

- Dersom det i ei jordskiftesak er avklart at et tvistetema må løses for at den jordskiftemessige delen av saka skal kunne videreføres, **burde forutsetningen om å oppgi kravet for å frafalle saken etter tvisteloven § 18-4 kunne gjøres gjeldende.**
- Dersom kravet er konkretisert i grensegang/rettsutgreiing bør også tvisteloven § 18-4 kunne gjøres gjeldende.

§ 6-9, 4. ledd (tekstendring)

Lovteksten bør endres slik:

.....
*Ei sak som er tatt under behandling skal bli ~~avvisast~~ **avvisast** ved orskurd når jordskifteretten blir klar over at **dersom** vilkåra for å behandle saka ikkje lenger er tilstades, under dette at vilkåra for jordskiftesak i jf. §§ 3-2 og 3-3 ikkje kan bli oppfylde.*
 .....

Til § 6-10

Tvistelovens bestemmelser er gjort gjeldende, jf, tvisteloven § 12-4, og den foreslåtte paragrafen er unødvendig.

Til § 6-11

Paragrafen er et gjentak av tvistemålslovens bestemmelser og kan derfor strykes.

Alternativt kan det foretas slik justering av lovteksten:

~~Førebuing og plan for gjennomføring av sakene.~~

Jordskifteretten skal aktivt og planmessig styre ~~saksførebuinga og~~*) saka for å oppnå ei rask, prosessøkonomisk og forsvarleg behandling. Retten skal leggje ein plan for handlinga etter drøfting med partane. ~~Retten skal mellom anna fastsette fristar og treffe nødvendige avgjerder.~~ *) Retten skal også undersøke om det er grunnlag for minnelege ordningar. ~~Reglane i tvistelova § 9-4 gjeld så langt dei høver for jordskifteretten si førebuing og gjennomføring av sakene.~~

Oppstår det tvist, eller må det avholdast skjønn under handlinga av ei sak, skal retten planlegge saka under omsyn til handlinga av tvistane eller skjønnet. Det skal bli ført inn i rettsboka at det ligg føre tvist eller må bli halde skjønn. **)

KOMMENTAR.

*) Unødvendig i og med at det henvises til tvisteloven § 9-4.

**) Unødvendig

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Til § 6-12

Det er tilstrekkelig med 1. ledd, 1. setning. Jf. tvisteloven § 11-5.

Til § 6-13

Første ledd, femte setning bør kunne forenkles slik Eidsivating foreslår.

Til § 6-14

For å følge saks kronologien bedre, bør § 6-14 følge etter § 6-15.

I første ledd, første setning er angitt at partene er særskilt innkalla. Særskilt må tas ut da det ikke gir mening. Andre setning er unødvendig.

Til § 6-13 (tekstendring)

Fra lovteksten:

Innkalling.

.....

Til dei andre rettsmøta skal partane få slik varsel som retten finner høveleg.

*Når nokon får innkalling til rettsmøte, skal den han har gitt prosessfullmakt også få innkalling. **Prosessfullmektigar skal også innkallast.***

*Er eigedoms- eller brukstilhøva ugreie *) **Er det uklart kven som er eigar eller bruksrettshavar** eller finner jordskifteretten det nødvendig av andre grunnar, kan innkalling foretas ved lysing i Norsk lysingsblad og i eitt eller fleire lokalblad og med oppslag. Varslet skal i slike tilfelle vere gitt minst 6 veker på førehand rekna frå den dagen kunngjeringa står i lysingsbladet.*

.....

KOMMENTAR:

*) Dette er gammel formulering, men ikke bedre av den grunn.

Siste ledd er unødvendig og kan strykes.

Til § 6-15, siste ledd (hovedforhandling)

Hovedforhandling kom inn i jordskifte i 1998. Gikk ut igjen 1.1.2008 med ny tvistelov da henvisninga fra jordskifteloven § 97 mangla. Kommer nå inn igjen med § 6-15. OK.

Siste ledd må presiseres slik at det framgår at bestemmelsene om hovedforhandlinger kun gjelder tvistebehandling. I forslaget synes det som om det gjelder alle sakstyper.

Til § 6-16

Første ledd, setning to og tre oppfattes å si det samme, nemlig at partene skal forklare seg og legge fram bevis. Setning nr. 2 kan derfor strykes.

Det samme sies for øvrig også i § 6-15, 2. ledd.

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Til § 6-17, 1. og 2. ledd (saklig og geografisk avgrensing)

Uklart hva slags avgjørelse som skal nyttes her. Antar at det er aktuelt med såkalt ”jordskifteavgjerd” som vi foreslår isteden bør være vedtak (jf. hovedmerknadene over).

Til § 6-17, 3. ledd

Kan oppfattes som saksforberedende møter kun skal gjelde omfanget av kravet. Dagens praksis som følger av jordskifteloven § 12, siste setning, om tilsvarende møter ellers i saka dersom det er behov, må videreføres.

Til § 6-17, 4. ledd

Som det framgår av Eidsivating sine kommentarer, så kan denne bestemmelsen bli tolka for snevert. Leddet kan strykes da det er dekket av 1. og 2. ledd.

Til § 6-17, siste ledd (tekstendring)

Fra lovteksten:

.....Jordskifteretten kan avslutte ei sak for ein del av det området saka gjeld. Kvar del som blir avslutta for seg, blir rekna som ei særskilt sak.

Uklart hva som menes med siste setning. Dagens jordskiftelove § 21, 2. setning har formulering som kan nyttes. Alternativt foreslås ”..rekna som særskilt sak med tanke på bruk av rettsmiddel”.

Til § 6-18 (grunnlaget for jordskifteretten sine avgjerder)

Vi slutter oss til Eidsivating sine uttalelser.

I andre ledd, første setning må ordet grunn skiftes ut med høve.

Til § 6-19 (avgjørelsesformene)

Ordet avslutte i første ledd er malplassert. Mange av avgjørelsene tas før saka avsluttes endelig.

Det vises til omtale av begrepet ”semjedom” i innledninga.

Denne domstypen (”semjedom”) har egne saksbehandlingsregler som ikke framgår av tvisteloven. Saksbehandlingsregler må derfor inn i jordskifteloven. I forslaget synes det som om reglene er plassert i kap. 4 (jf. § 4-4). Plasseringa er ulogisk og paragrafen må flyttes for eksempel til § 6-21.

Høringsskrivet s. 176 sier at utkast til semjedom skal forkynnes. Det sier ikke paragrafteksten noe om. Også dagens § 17 b, 4. ledd har bestemmelse om forkynning av rettsfastsettende vedtak. Det bør avklares om det skal tas inn bestemmelse om det.

Når det gjelder de øvrige avgjørelsestypene, vises til Hovedmerknader (over).

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

§ 6-22 Feil henvisning

4. ledd henviser bl.a. til § 8-4 andre ledd bokstav a. Bokstav a finnes ikke i § 8-4. Dvs. feil.

Til § 6-23

Paragrafen bør flyttes slik at den har forbindelse e med avgjerdsformene i § 6-19. Det gir meir logisk oppbygning.

Tekstendring:

Rettsforlik skal ~~bli ført~~ **førast** inn i rettsboka.

Rettsforliket skal ~~bli undertekna~~ **underteiknast** av partane og retten sine medlemmer.

.....

4. avsnitt (tekstendring)

Paragrafen sier noe om fordeling av sakskostnader ved forlik. Begrepet jordskiftekostnader er tatt ut av lovforslaget. Dermed er det uavklart om 4. avsnitt også omfatter gebyrer, meddommere etc. eller er det kun advokatutgifter etc. Bør klargjøre at det gjelder utgifter til sakkyndig hjelp og annet som kan dekkes etter tvistemålslovens bestemmelser. "Jordskiftekostnadene" kan partene også avtale fordeling om, men retten er ikke avhengig av at partene skal kreve at retten skal fordele (slik paragrafen sier).

Til § 6-24

Hvis arealmekling i det hele tatt vil bli tatt i bruk, bør definisjonen av begrepet tas inn i § 1-3. Rettsmekling antas å bli permanent ordning også i jordskifterettene. Det midlertidige i form av forsøksordning med tilhørende forskrifter bør derfor gå ut.

§ 6-25

Enig med Eidsivating sine uttalelser.

Til § 6-26 (tekstendring)

Antar at første avsnitt mener å gjelde nye grenser som følge av jordskifteløsning og dessuten eksisterende grenser som blir rettslig avklart. Men teksten uttrykker ikke det på en klar måte. Forslag til ny tekst: "Jordskifteretten skal merkje og koordinatfeste alle grenser som vert behandla i sak for jordskifteretten."

Til § 6-28

Første ledd har dårlig formulert tekst.

Forslag: "Reglane i tvisteloven kapittel 19 V om tvangskraft og rettskraft gjeld tilsvarende så langt dei høver."

Andre ledd: Vi slutter oss til forslaget fra Eidsivating om følgende tekst i første setning. "Kostnad eller yting som partar blir pålagde av jordskifteretten (alt: i jordskiftesak), får ved tinglysing panterett i vedkomande part si matrikkeleining. ...."

9. Kapittel 7 - Kostnader ved sak for jordskifterett

Generelt

Det er ikke konsekvent angivelse av ulike lover. Et eksempel er rettsgebyrloven som noen ganger angis med lov 17. desember 1982 nr. 86 og noen ganger med datoangivelsen påhengt "om rettsgebyr". Siste versjon bør nyttes konsekvent da det gjør det lettere å forstå innholdet i paragrafene.

Til § 7-2

Utgifter som partene skal dekke, framgår av § 7-1. Dermed er det unødvendig å gå inn på en oppstilling av utgifter som ikke skal dekkes. § 7-2 kan sløyfes.

Til § 7-3

Med tanke på gebyrsatsene, viser vi til kapittelet Hovedmerknader over.

Ledda i paragrafen bør omgrupperes slik at rekkefølgen blir mer logisk. Inngangsgebyr, skjønnsaker, merkegebyr - dvs. kostnader ved ordinær saksgang - bør komme først. Så bør gebyr ved bruk av rettsmiddel samt øvrige bestemmelser følge deretter.

Tredje ledd bør angi at ankende part skal betale gebyret. Ellers oppfattes bestemmelsen slik at dagens system med eget gebyr for jordskifteavgjørelser og eget gebyr for anker over dommer etc, videreføres sjøl om det blir felles ankeinstans for alle avgjørelsene.

Tredje ledd viser til rettsgebyrloven for anke over andre avgjørelser enn jordskifteavgjerd. Til tross for det er gjenåpning nevnt i fjerde ledd og da med avvikende gebyrsats i forhold til rettsgebyrloven § 8, sjuende ledd (jf. 5 og 6 rettsgebyr). Gebyrsatsen bør samordnes. Spørsmålet er også om fjerde ledd, første punktum kan slettes da det egentlig er nevnt i tredje ledd.

Tredje ledd, siste punktum synes også unødvendig da tilsvarende er nevnt i tredje ledd, andre punktum.

Åttende ledd angir rettsgebyr pr. rettsmøtedag. Bestemmelsen bør klargjøre om dette skal gjelde rettsmøter hvor partene er til stede. Domskonferanser og rettsmøter hvor protokollen sendes til underskriving ved sirkulasjon er eksempler hvor det ikke er fullt så naturlig å kreve gebyr.

Til § 7-4

I første ledd bør "jordskiftesak, grensesak eller rettsutgreiingssak" stå isteden for angivelse av de ulike kapitlene i loven. Det vil dermed samsvare med teksten i innledninga til § 7-3 og dessuten være lettere å lese.

Siste ledd er uklart. Det antas at det er forutsatt at skjønn etter §§ 5-3 (veg, taubane) og 5-4 (grøfter, kanaler etc.) berører en eiendom utenom jordskiftefeltet og at skjønnskostnadene dermed skal deles på jordskiftepartene som er å oppfatte som eksproprianter. Dette bør gå klarere fram og videre bør det klargjøres ellers at det er skjønnsprosessens kostnadsfordeling

---

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

---

som gjelder i forholdet ekspropriet/ekspropriert. Alternativt kan det være en henvisning til det som er foreslått som § 7-5.

Til § 7-6

Ordet "heilt" i overskrift og første ledd må strykes. Den aktuelle vurderinga er et skjønsspørsmål og ordet heilt snevrer inn rommet for skjønnet på en uheldig måte

Til § 7-7

Første ledd bør omskrives til for eksempel: "*Kostnad som berre gjeld nokre eigedommar eller partar, kan leggest på desse*".

Til § 7-8

Første ledd, første setning må omskrives og dessuten settes i sammenheng med andre ledd. Det er mer naturlig å se at en anke i utgangspunktet medfører endring av en avgjørelse. Det bør derfor først angis at det er kostnadsdeling etter nytte. Videre dersom anken ikke medfører "monaleg endring" skal ankende part dekke kostnadene.

Til § 7-12

Andre ledd om følgende ved manglende innbetaling av registreringsgebyr er en saksbehandlingsregel som passer inn i § 6-9.

Til § 7-13

I tredje ledd er bestemmelse om dekning av kostnader til sakkyndig hjelp i tvister. Av rettspraksis følger at "tvister" også omfatter fremmingsspørsmålet i en helt annen grad enn det som var tiltenkt i jordskifteloven fra 1979. Praksisen synes også å ha ført til at det også langt på veg gjelder materielle spørsmål. Det blir en svært uheldig eventuell start på en jordskifteprosess. Trusselen om å bli påført store utgifter som følge av å ha innvendinger til at det skal settes i gang en jordskifteprosess, er lite konstruktivt. En nærliggende parallell er planprosess etter plan- og bygningsloven. I denne prosessen er det forutsatt deltakelse fra berørte parter og det foregår selvfølgelig uten risiko for å måtte dekke advokatutgifter til andre parter. Paragrafen bør derfor stramme inn i forhold til rettspraksis og klargjøre at det gjelder kun innvendinger som bygger på lovhjemmel, habilitet etc.

Siste ledd presiserer tvistelovens proposjonalitetsprinsipper, jf. småkravsprosessen. Bestemmelsen medfører at jordskiftedommeren må vurdere størrelsen på tvistesummen for hver tvist, når krav om dekning av sakskostnader skal avgjøres. Her viser vi ellers til våre kommentarer til § 6-1, bokstav e.

10. kapittel 8 - Rettsmiddel

I det store og hele er vi enige i forslag til kapittel 8, rettsmiddel, i utkastet til ny jordskiftelov. Vi mener primærforslaget, med én ankeinstans, er det eneste alternativet. Vi finner derfor ikke grunn til å kommentere det alternative forslaget, der dagens ordning med to ankeinstanser videreføres.

Hovedinntrykket etter å ha lest kapittelet er:

- uklarhet rundt alle henvisninger til skjønnsprosessloven
- at førstelagmann får mye ansvar

Det er ellers lett å slutte seg til det meste i referat fra møte 13.10.2009 mellom jordskifteoverdommere, førstelagmenn og DA.

Til § 8-1

Ankeinstansen må være lagmannsretten, ingen merknader.

Til § 8-2, andre ledd

Ved anke over jordskifteavgjerder og krav om overskjønn skal lagmannsretten settes sammen etter skjønnsprosessloven § 34. Dette fører til at det ikke kan hentes meddommere fra jordskiftemeddommerutvalget ved anke over jordskifteavgjerder. Dette er i seg selv uheldig. Dersom meddommere, eller etter dette skjønnsmedlemmer, skal hentes fra utvalget av skjønnsmannsmedlemmer ved anke over jordskifteavgjerder, må det sikres at disse medlemmene har kunnskap om jordskiftefaglige tema. Alternativt kan det vurderes et felles utvalg for skjønnsmedlemmer og jordskiftemeddommere.

Fra skjønnsprosessloven § 34 3. ledd siteres:

”Under skjønnsforretningen tiltrer skjønnsmedlemmene i samme antall som ved underskjønnet.”

Jordskifteretten er ikke satt sammen som skjønnsrett ved behandling av jordskifteavgjerder og har følgelig ikke skjønnsmedlemmer. Hva skal da legges til grunn ved sammensetning av lagmannsrett ved anke over jordskifteavgjerder? Jordskiftedommeren kan være enedommer, hvor mange skjønnsmedlemmer skal da lagmannsretten settes med?

Etter vårt syn er det uheldig at det er opptil førstelagmann å avgjøre om retten skal settes med en jordskiftelagdommer eller en juridisk dommer ved anke over jordskifteavgjerder. Det må være utvilsomt at jordskiftelagdommer har best kompetanse i slike saker. Dersom en på denne måten lovfester at retten **skal** settes med jordskiftelagdommer ved anke over jordskifteavgjerder, sikrer en at lagmannsrettene benytter jordskiftelagdommere til annet enn gjennomsyn. Lovteksten må derfor endres på dette punktet.

Vi mener det er fornuftig at førstelagmannen kan velge å sette retten med både jordskiftelagdommer og juridisk dommer i enkelte tilfeller.

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

Til § 8-3, andre ledd

Ved behandling av anke over jordskifteavgjerd skal §§ 8-4 til 8-13 og saksbehandlingsreglene i kapittel 6 i jordskifteloven gjelde. Så langt vi ser det må dette være tilstrekkelig henvisning. Hva som skal benyttes "så langt det passer" av skjønnsprosesslovens bestemmelser er noe uklart for oss.

Til § 8-4. Hele paragrafen, også overskriften, har dårlig og omstendelig språk.

Nytt forslag til

§ 8-4. Tidspunkt for anke.

Med dei unntak denne paragrafen nemner, kan saken berre ankast når den er slutta. Gjeld dom (evt. også "eller semjedom") eigedom eller bruksrett for ein som ikkje er godkjent som grunneigar eller bruksrettshavar, kan denne anke dommen straks. Jordskifteretten kan vedta at anke kan fremjast eller ikkje fremjast før saka er slutta. Dette vedtaket kan ankast etter tvisteloven § 29-3 tredje ledd. Blir det anka etter andre eller tredje ledd, må slutting eller iverksetting av saka utsettast.

(Dette forslaget har 77 ord - lovforslaget 121 ord . Meningen er etter det vi kan forstå den samme).

Til § 8-6, første ledd og andre ledd

Disse er overflødige, jf. § 8-3.

Til § 8-8

Finn en bedre overskrift. Anke over jordskifteavgjerd er jo nettopp uavhengig av verdien. Forslag til ny tekst i sjølve paragrafen: "Verdigrensene etter tvisteloven § 29-13 (1) gjelder ikke for jordskifteavgjerd, ... etc"

Til § 8-9, første ledd

Det virker litt overflødig å vise til skjønnsprosessloven §§ 37 og 38. Hva annet enn § 37, første ledd er relevant? Herfra siteres:

"Underskjønnet faller bort så langt overskjønn blir avsagt."

Dette uttrykkes også eksplisitt i § 8-9, "...slik at jordskifteretten si avgjerd fell bort så langt lagmannsretten avgjer saka..."

Er det ikke tilstrekkelig å la første setning stå, men stryke henvisningen til skjønnsprosessloven?

Til § 8-11, tredje ledd

For at lagmannsretten skal fungere som ankeinstans for jordskifterettens dommer fullt ut, må det framgå at lagmannsretten skal vise saka tilbake til jordskifteretten dersom det dukker opp

---

SØR-TRØNDELAG
JORDSKIFTERETT

---

ny tvister under ankebehandling. Av forslaget framgår at retten kan vise saka tilbake.

Ang. anke på temaer av mindre betydning

Vi mener bestemmelser i dagens jordskiftelov § 67, andre ledd om at overretten kan avvise anke dersom anken kun fører til ubetydelige endringer, må videreføres. Vi kan ikke se at det framgår av forslaget til ny lov.

Trondheim, 29. januar 2010

Jordskiftedommerne ved Sør-Trøndelag jordskifterett